

стан нормативно-правового врегулювання такого права, на превеликий жаль, є незадовільним. У зв'язку з вищезазначеним слід поставити за мету перспективні напрями вдосконалення нормативно-правового регулювання забезпечення права на професійну правничу допомогу» [2, с. 90]. Вказаний підхід повною мірою може та повинен бути застосований й до процесу вдосконалення забезпечення права на професійну правничу допомогу в Україні на законодавчому рівні. Адже запровадження міжнародних і європейських правових стандартів та удосконалення національного законодавства, усунення неузгодженостей між окремими законами України з вказаних питань сприятиме швидкому, повному та неупередженому досудовому розслідуванню, що є одним із завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України) [2, с. 91].

Дослідивши законодавство України, яке регулює суспільні відносини, пов'язані із забезпеченням права на професійну правничу допомогу, можна констатувати, що в нашій державі відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би визначав поняття, сутність і зміст професійної правничої допомоги, форми надання та її види, суб'єктів надання, підстави та порядок здійснення, забезпечення і реалізації права на професійну правничу допомогу, її правові наслідки та особливості міжнародного співробітництва у цій сфері. На сьогодні на законодавчому рівні визначені тільки організаційно-правові засади надання «безоплатної правової допомоги». Така ситуація є незадовільною і констатує, що цю прогалину слід усунути, оскільки чимало важливих аспектів забезпечення такої допомоги залишилося або неврегульованими взагалі, або врегульованими поверхнево, без урахування термінологічної і сутнісної новели «професійна правнича допомога».

Отже, з урахуванням вищезазначеного доцільною вбачається необхідність розроблення та прийняття окремого закону, який би визначав поняття, сутність і зміст «професійної правничої допомоги», її форми надання та види, суб'єктів надання, підстави та порядок здійснення, забезпечення даного права тощо.

1. Конституція України від 28.06.1996 : станом на 02 лютого 2019 р. Київ : ВД «Професіонал», 2022. 66 с.

2. Мартовицька О.В. Процесуальні підстави залучення захисника у кримінальному провадженні. *Право.UA : наук.-практ. журнал*. 2019. № 3. С. 85–93.

УДК 340.13

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/243-245

Ярослав ЛИСЮК

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Олександр НЕКЛЕСА

старший викладач кафедри
кримінального процесу та стратегічних
розслідувань Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ВИМОГИ ДО ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ТА ПОСЛІДОВНОСТІ ВИКЛАДУ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМАТИЗОВАНОГО ТА ЗРОЗУМІЛОГО АНАЛІЗУ ЮРИДИЧНИХ АКТІВ

Актуальність даної теми полягає в тому, що юридичні акти є основним джерелом права, а право, в свою чергу невіддільне, від логіки. Право постає як логічна система, яка відповідає нормам і вимогам формальної логіки.

На думку О. Скакуна, юридичний акт – це офіційний акт волевиявлення уповноважених суб'єктів права, що встановлює правові норми з метою регулювання суспільних відносин.

Юридичні акти можна визначити як вольові усвідомлені цілеспрямовані активні юридичні дії. Така якісна характеристика поняття юридичного акта впливає з аналізу найрізноманітніших юридично значущих процесів. Граматичне тлумачення поняття

юридичного акта не залишає сумнівів у тому, що він характеризується активністю поведінки. Тому в чисто семантичному розумінні юридичним актом може бути не тільки правомірний, але й неправомірний юридичний акт. У зв'язку з цим цілком коректним з позицій лінгвістики видається вираз «акт правопорушення», однак у теорії юридичних фактів вироблений інший, вужчий зміст цього поняття. Під юридичним актом розуміється правомірний юридичний акт.

Аналізуючи вищезазначене, можемо зауважити, що застосовуючи у правничій діяльності юридичні акти, необхідно враховувати вимоги щодо логічної структури та послідовності викладу матеріалу, що дасть змогу забезпечити систематизований та зрозумілий аналіз юридичних актів.

В. Риндюк звертає увагу на такі логічні помилки, як: невиконання вимоги щодо повноти структури юридичної норми та послідовності, наприклад, відсутність санкції юридичної норми; некоректність посилань [1, с. 7].

Досліджуючи законодавчий процес в Україні, науковці звертають увагу на приклади порушення логічних правил законодавчої техніки – під час вироблення законодавчих актів не завжди дотримано вимогу щодо повної структури юридичної норми, її узгодженості, системності [2, с. 71].

Тому першою вимогою до юридичного акта є логічна структура, яка базується на юридичній логіці.

Юридична логіка – це логіка, що діє у контексті соціальних умов, політики державної влади і груп людей для досягнення внутрішньої несуперечливості закону, ясності і відповідності визначень, простоти і зручності застосування акту. Але незважаючи на усвідомлення важливості застосування логічної структури, все ж є багато випадків правотворчих помилок у застосуванні юридичних актів.

Згадується про логіку і в проєкті Закону України «Про нормативно-правові акти». У п. 5 ч. 2 ст. 9 цього законопроєкту зазначено, що проєкт нормативно-правового акта має «бути внутрішньо узгодженим, мати логічно побудовану структуру», тобто йдеться про логіку структурування нормативно-правового акта [3].

Тому, аналізуючи вищевказане, можемо зробити проміжний висновок, що логічна структура юридичного акта визначається системою зв'язків між його різними елементами, такими як заголовок, преамбула, зміст документа, а також можливі додаткові матеріали чи посилання. Ця структура має забезпечити зрозуміле та систематизоване викладення правових норм і принципів, що містяться в акті. Вона повинна дотримуватися юридичної відповідності, чіткості та зрозумілості тексту.

Аналізуючи постанову Кабінету Міністрів України від 06.09.2005 № 870 «Про затвердження Правил підготовки проєктів актів Кабінету Міністрів України», можемо констатувати, що вимога логічної послідовності «полягає у логічному зв'язку усіх компонентів проєкту акту, чітко виявлених причинно-наслідкових зв'язках між повідомлюваними діями – як у межах одного речення, так і в межах усього акту» [4].

Тобто послідовність викладу інформації в юридичному акті зазвичай повинна відповідати загальним стандартам структури документа, але може варіюватися в залежності від типу акту та його специфіки. Послідовність викладу інформації в юридичному акті, згідно з основними принципами та правилами, на нашу думку, має бути такою:

1. Заголовок, тобто назва, ідентифікатор типу документа та ін.;
2. Преамбула – містить загальні відомості, мету та мотивацію прийняття акту, а також посилання на законодавчі акти чи інші документи;
3. Зміст документа або його основна частина – ця частина містить текст нормативних положень, правил, статей, які встановлюють правові зобов'язання, права чи процедури;
4. Підпис та дата: індикація того, що документ був прийнятий відповідно до правил, підписаний відповідними особами, із зазначенням дати його підписання;
5. Додатки за необхідністю.

Базуючись на нормативному положенні проєкту щодо створення правил структурування юридичного акту, доходимо висновку, що до логічних вимог можна віднести вимогу логічної послідовності викладу тексту та логічну структуру, які досягаються через логічний зв'язок компонентів проєкту юридичного акта, перехід від загальних положень до більш конкретних.

До реалізації даної проблеми слід зазначити те, що спочатку подаються норми загального характеру, що визначають принципи правового регулювання і містять правила, які повинні враховуватись під час застосування наступних норм нормативно-правового акта.

Далі вміщуються норми, згруповані з окремих питань, що стосуються того чи іншого аспекта правового регулювання. Згодом викладаються додаткові положення, що стосуються усіх або кількох питань, що належать до сфери правового регулювання. Хоча знову ж таки є загроза того, що у різних розробників проекту нормативного документа може бути неоднакове розуміння логічного зв'язку між його елементами [5, с. 23–24].

1. Риндюк В. І. Техніко-юридичні помилки в нормативно-правових актах: поняття та види. *Держава і право*. 2012. Вип. 57. С. 3–9.
2. Скрипнюк О. В., Теплюк М. О., Ющик О. І. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні. Київ : Атіка-Н, 2010. 92 с.
3. Проект Закону про нормативно-правові акти від 01.12.2010. *Верховна Рада України*. URL : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123.
4. Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 6.09.2005 № 870. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2005-%D0%BF#Text>.
5. Риндюк В. І. Правотворчі помилки: поняття, види, способи їх попередження, виявлення та виправлення. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С. 21–27.

УДК 342.565.5:347.962

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/245-247

Олександра МІНЧЕНКО

слухач магістратури ННІ права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції

Валентина БОНЯК

завідувач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ЮРИДИЧНІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ СУДДІВ ЯК НОСІЇВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Судді, здійснюючи правосуддя та реалізуючи свої повноваження в Україні, наділені юридичними правами та обов'язками, які визначені в Конституції України, законах України «Про судоустрій та статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя», «Про Конституційний Суд України», Кодексі суддівської етики, інших кодексах та нормативних актах.

Юридичні права та обов'язки судді складають основу його правового статусу (як службовця – суб'єкта державно-службових відносин, як суб'єкта здійснення правосуддя, як суб'єкта внутрішньо-службових відносин тощо). З огляду на те, що судді є незалежними носіями судової влади в державі, важливим є дотримання пропорційності у співвідношенні їхніх прав та обов'язків.

Права та обов'язки судді складають основу їхнього правового статусу, що відповідає тій якості, в якій вони вступають у правовідносини, а також виду цих правовідносин. Це означає, що суддя може бути носієм службово-трудова, адміністративних, соціальних, державно-владних та інших прав та обов'язків, які за змістом відрізняються одне від одного. Права та обов'язки судді, до якого б виду вони не належали, мають свої специфічні особливості [1]. Насамперед необхідно зазначити, що судді здійснюють свою трудову діяльність лише на професійній основі, приймаючи рішення у справах тільки від імені держави, за свою діяльність вони отримують заробітну плату з Державного бюджету України.

Як зазначено у науково-практичному коментарі за редакцією В. Теліпка та В. Молдаван, права суддів мають свої характерні риси, а саме: 1) вони належать конкретному суб'єкту, тобто судді; 2) ґрунтуються на нормах позитивного права – Конституції України та законах України; 3) являють собою забезпечену державою і правом можливість певної поведінки, спрямовану на досягнення певного соціального блага; 4) їх виникнення